

Soovitused:

- Võtta vastu võrdse kohtlemise seaduse muudatused, millega kaotatakse erisused erinevate diskrimineerimise aluste vahel. Pöörata riiklikult senisest enam tähelepanu võimalikele diskrimineerimisjuhtumitele avalikkusele pakutavate kaupade ja teenuste valdkonnas.
- Tõhustada inimeste privaatsuse kaitset side- ja asukohaandmete säilitamise ja andmete juurdepääsu korraldamise valdkonnas, viies Eesti siseriiklik õigus kiiremas korras kooskõlla asjassepuutuva EL-i õigusega.
- Viia läbi ulatuslik nii tehnilist, õiguslikku kui laiemat ühiskondlikku vaadet hõlmav audit biomeetriliste andmete kogumise ja säilitamise senise korra üle.
- Jätkata arutelu praegusest tõhusama lahenduse leidmiseks põhiõiguste ja -vabaduste piirangute põhiseaduspärasuse kontrollimisel.
- Muuta asjakohaseid seadusi nii, et valimis-keeld oleks vaid vangidel, kellele see on määratud täiendava karistusena.
- Rände-, lõimumis- ja kodakondsuspoliitika valdkondades on pikemaajaliste suundade ja eesmärkide seadmiseks ning mitmete probleemide lahendamiseks vajalik korraldada kogu ühiskonda kaasav arutelu ning välja töötada terviklik nägemus Eesti tulevikust muutunud rändevormide ja -voogudega maailmas.
- Tõhustada varjupaigataotlejate haavatavuse hindamist ja lõpetada varjupaigataotlejate karistamine ebaregulaarse piiriületuse eest.
- Tagada laste sotsiaalsed põhiõigused ja vähendada ebavõrdsust.

- Psühhiaatrilist abi osutavates asutustes jälgida, et ohjeldusmeetmeid ei rakendataks üldhoolduspatsientidele, ning et erihoolduspatsientide ohjeldusmeetmete rakendamine ei piiraks õigusvastaselt nende liikumisvabadust.
- Vaadata üle vaenukõnet puudutavad seadused ning võtta menetlusse vajalikud seadusemuudatused.

Väärrib esile toomist:

- Eesti elanike hoiakud on muutunud oluliselt positiivsemaks ja aina enam inimesi toetab LGBT-õigusi.
- Lapsed tohivad iseseisvalt, ilma vanemate loata abisaamiseks psühhiaatri poole pöörduda.
- Valitsus kiitis heaks ja saatis riigikogusse eelnõu, mis tõstab konsensusliku seksuaalsuhte eapiiri 16. aastale.

Loe aruannet
täismahus
inimõigused.ee

INIMÕIGUSTE
KESKUS

2022

INIMÕIGUSED EESTIS

Areng aastatel 2020-2021

Aruande koostamist ja väljaandmist
toetasid inimõiguste keskuse annetajad.

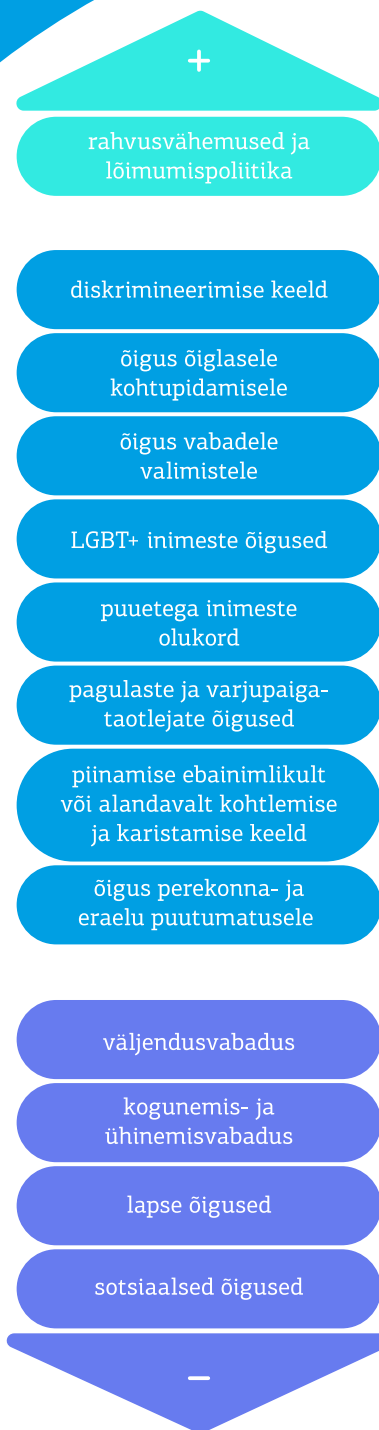
Eessõna

Seekordsesse aruandlusperioodi jäänud aastad on olnud väga erinäolised. Aastal 2020 oli tõsine hirm, et inimõigused on ohus, aasta hiljem, peale valitsuse vahetust, tekkis ootus, et riiklik inimõiguste kaitse saab hoopis hoogu juurde.

Esimesed sammud olidki paljulubavad: ühiskonda lõhestanud abielureferendum jäi ära, lastele psühholoogilise abi kättesaamise võimalusi parandati, samuti on valitsus teinud Riigikogule ettepaneku tõsta seksuaalse enesemääratluse iga 16. eluaastani. Teisalt on enamikes valdkondades paigalseis. On küll paljulubavaid algatusi, aga tegudeni jõutud ei ole. Mõistusevastaselt on võrdse kohtlemise seadus ise diskrimineeriv, kooseluseaduse rakendusaktid on jätkuvalt vastu võtmata, kõikidele vangidele rakendatakse jätkuvalt lausvalimiskeeldu, ning sideandmete säilitamine ei ole kooskõlas EL-i õigusega.

Mõlemat aastat ühendab COVID-19 viirusest tingitud tervisekriis ning selle leevendamiseks rakendatud piirangud. Piirangud oluliselt põhiõigusi ja -vabadusi ei riivanud, kuid piirangute proportsionaalsuse põhjendatus ametnike ja poliitikute poolt jättis tihti soovida, mis näitas, kui tähtis on see, et riigiametnikel oleks arusaam inimõiguste kaitse olulisusest. Kriis oli ühtlasi märguandeks, et inimõigused ei tähenda vaid rahvusvaheliste konventsioonide miinimumnõuete täitmist, vaid need on meie kõigi jaoks olulised õigused, mille piiramine peab olema viimane ning hästi põhjendatud samm ükskõik mis olukorras.

Egert Rünne
Inimõiguste
keskuse juhataja

Mõttekohad:

- Riik ei täida teatud valdkondades (diskrimineerimise keeld, LGBT+ inimeste õigused, puuetega inimeste õigused, õigus vabadele valimistele, õigus perekonna ja eraelu puutumatusel) inimõiguste kaitsja ja eestvedaja rolli; kui nendes valdkondades areng toimub, siis kohtuvaidluste kaudu.
- Kriisiaja piirangud seekord oluliselt põhiõigusi ja -vabadusi ei riivanud. Samas puudusid ka efektiivsed võimalused piirangute kohasuse kontrollimiseks, mis oleks piirangute vajadust ühiskonnale arusaadavamalt põhjendanud.
- Eestis püsib eesti- ja venekeelse kogukonna vahel eraldatus ja lõhe hariduses, tööturul, elukeskkonnas, väärtusruumis, meediatarbimises jne. Samuti on äärmusparempoolsed poliitikud hakanud vene valijaid üha rohkem kõnetama.
- Selle asemel, et lähtuda inimõiguste väärtustest ja olla solidaarne hädas olevate inimestega, otsustas Eesti valitsus Leedu, Poola ja Läti rahvusvahelist ja EL-i õigust rikkuvat tegevust toetada. Varjupaigamenetluse tõhustamise asemel kasutatakse okastraati sellistes ebademokraatlikes riikides nagu Valgevene, mitte Eesti.
- Lapse õiguste valdkonnas on COVID-19 pandeemia olemasolevaid probleeme ja ebavõrdsust süvendanud, ning loonud ka uusi. Piirangud on puudutanud laste hariduse omandamist, sotsiaalseid suhteid ja vaimset tervist.
- Jätkuvalt on probleeme tahtevastase ravi ja kinnisesse asutusse paigutamisega.
- Probleemid haavatas positsioonis olevate isikute (naised, lapsed, puuetega inimesed) õiguste ja huvide kaitsega kohtumenetlustes.